

Ο Χρήστος Διονυσόπουλος στο βιβλίο του αναφέρει πως οι Αιγύπτιοι ζητούσαν συχνά τη στήριξη των Ελλήνων με στρατό και ναυτικό, κυρίως της θαλασσοκράτειρας Αθήνας με την οποία είχαν στενούς εμπορικούς δεσμούς.

Η θριαμβευτική έλευση του Μεγάλου Αλεξάνδρου το 332 π.Χ. οδήγησε στην οριστική απελευθέρωση της Αιγύπτου από τον περσικό ζυγό.

Σύμμαχοι εναντίον των Περσών

Για αιώνες Έλληνες και Αιγύπτιοι αντιμετώπιζαν από κοινού τα επεκτατικά σχέδια των «Μεγάλων Βασιλέων»

ΧΡΗΣΤΟΣ Δ. ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ασιατικός επεκτατισμός στην Ανατολική Μεσόγειο και οι ελληνοαιγυπτιακές σχέσεις, 3000-332 π.Χ.
εκδ. Καπόν, 2025, σελ. 368

Του **ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΠΑΠΑΡΣΕΝΟΥ**

Ένα σημαντικό αλλά ελάχιστα γνωστό κεφάλαιο της αρχαιότητας, τις ελληνοαιγυπτιακές σχέσεις στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του περσικού επεκτατισμού, πραγματεύεται το νέο βιβλίο του ιστορικού και αρχαιολόγου Χρήστου Διονυσόπουλου. Ο συγγραφέας, με σπουδές Κλασικής Φιλολογίας, Ιστορίας και Αρχαιολογίας στο ΕΚΠΑ, Αιγυπτιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Καΐρου και Επγραφικής, Παπυρολογίας και Νομισματολογίας στο Πανεπιστήμιο της Λιέγης, βραβεύθηκε το 2014 από την Ακαδημία Αθηνών για το βιβλίο του «Η Μάχη του Μαραθώνα. Ιστορική και τοπογραφική προσέγγιση» (εκδ. Καπόν, 2012). Τώρα επανέρχεται με μια εμπεριστατωμένη μελέτη των ελληνοαιγυπτιακών σχέσεων απέναντι στην περσική επιθετικότητα μέχρι την κατάκτηση της Αιγύπτου από τον Μέγα Αλέξανδρο το 332 π.Χ. Με εξονυχιστική ανάλυση πλήθους αρχαίων και σύγχρονων πηγών, που τεκμηριώνεται με 1.312 λεπτομερείς παραπομπές, παρουσιάζει τη συμμαχία ελληνικών πόλεων με τη χώρα των Φαραώ στην εξουδετέρωση των ιμπεριαλιστικών σχεδίων της Περσίας, που επιδίωκε να κυριαρχήσει στη

Ο Μέγας Αλέξανδρος ως φαράώ σε τοιχογραφία του ναού του Λούξορ, στην Αίγυπτο. Ο Μακεδόνας στρατηλάτης είχε θεοποιηθεί από τους Αιγύπτιους ως γιος του Αμμωνος και προστάτης της χώρας.

Μεσόγειο με απώτερο στόχο την κατάληψη της Ευρώπης. Τα σχέδια αυτά επικεντρώνονταν αφενός στην επικράτηση του «Μεγάλου Βασιλιά» στην ηπειρωτική Μικρά Ασία και στα νησιά του Αν. Αιγαίου και αφετέρου στην υποταγή της Αιγύπτου.

Για να εξουδετερώσει τα εμπόδια στην προέλαση αυτή, η Περσία θα αποδουθεί στην αποδυνάμωση των Ελλήνων προσπαθώντας να προσεταιρισθεί τότε τη μία και τότε την άλλη από τις αντιμαχόμενες ελληνικές πόλεις και στη στρατιωτική κατάκτηση της χώρας του Νείλου. Για να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους, οι Αιγύπτιοι θα ζητήσουν συχνά τη

στήριξη των Ελλήνων με στρατό και ναυτικό, κυρίως της θαλασσοκράτειρας Αθήνας. Οι εμπορικές και πολιτιστικές ανταλλαγές μεταξύ Ελλήνων και Αιγυπτίων ήταν εκτεταμένες και αδιάλειπτες και η Αίγυπτος, ένας από τους μεγαλύτερους σιτοβολώνες της αρχαιότητας, αποτελούσε τον κύριο τροφοδότη των Αθηναίων σε σιτηρά. Η φιλία αυτή πέρασε από φάσεις σύσφιξης και καλάρωσης, ανάλογα με τις διακυμάνσεις στις σχέσεις των ελληνικών πόλεων-κρατών με την Περσία.

Έτσι η Αίγυπτος θα γίνει πεδίο συγκρούσεων ελληνικών και περσικών συμφερόντων και πρόσκαιρων συμβιβασμών, που θα κα-

ταλήσουν στις αιγυπτιακές εξεγέρσεις του 6ου και 5ου αιώνα π.Χ., στην περίοδο της ανεξαρτησίας της Αιγύπτου στον 4ο αιώνα π.Χ. και στις περσικές στρατιωτικές επιχειρήσεις ανακατάληψης της χώρας. Με τη συμφωνία Ειρήνης του Καλλία, που συνομολογήθηκε το 449 π.Χ. επί Περικλή, μετά τις νίκες του Κίμωνος στην Κύπρο, αναγνωρίστηκε από τους Πέρσες ότι ο έλεγχος όλου του Αιγαίου θα περιέλθει στους Έλληνες, ότι η παράλια περιοχή της Μικράς Ασίας θα αποστρατιωτικοποιηθεί σε βάθος 180 χλμ. περίπου προς το εσωτερικό και ότι οι ελληνικές πόλεις της Μ. Ασίας θα διατηρούν την αυτονομία τους. Η κατάπαυση

των εκθροπραξιών με τους Πέρσες μετά έναν εξαντλητικό πόλεμο, που είχε αρχίσει 41 χρόνια νωρίτερα στον Μαραθώνα, και η κυριαρχία της Αθήνας στη θάλασσα αποτελούσαν τις προϋποθέσεις για την υλοποίηση του οράματος του Περικλή να καταστήσει την Αθήνα παγκόσμιο πολιτικό και πολιτιστικό κέντρο. Με τη συμφωνία ειρήνης, πάντως, η Αίγυπτος αναγνωρίστηκε ως περιοχή του «Μεγάλου Βασιλιά» και η στρατηγικής σημασίας Κύπρος εκχωρείτο στους Πέρσες. Η θριαμβευτική έλευση του Μεγάλου Αλεξάνδρου το 332 π.Χ., που έγινε δεκτός από τους Αιγύπτιους ως ελευθερωτής, γιος του Αμμωνος και προστάτης της χώρας, οδήγησε στην οριστική απελευθέρωση της Αιγύπτου από τον περσικό ζυγό, που σε συνδυασμό με την ίδρυση της Αλεξάνδρειας ως κέντρου του μεσογειακού εμπορίου, της επιστήμης και των ελληνικών γραμμάτων συνέβαλαν στην ειρηνική συμβίωση και ευημερία της Αν. Μεσογείου.

Από την εξιστόρηση του συγγραφέα αναδύονται βασικές έννοιες των διεθνών σχέσεων, επίκαιρες και στις μέρες μας, για εμετάβλητες συμμαχίες, εύθραυστη ισορροπία δυνάμεων, σφαίρες επιρροής, συμβιβασμούς στην εξυπηρέτηση του εθνικού συμφέροντος, επικράτηση του δικαίου του ισχυρού αντί της ισχύος του δικαίου.

Ο κ. Αχιλλέας Παπαρσένος υπηρέτησε σε ελληνικές πρεσβείες ως σύμβουλος Τύπου και Επικοινωνίας.